

ZAKON O NADZORU VESOLJSKIH DEJAVNOSTI

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen (vsebina zakona)

Ta zakon določa pogoje za izdajo dovoljenja za izvajanje vesoljske dejavnosti, ureja registracijo vesoljskih objektov, določa organe za izdajo dovoljenja, registracijo in nadzor nad registriranimi vesoljskimi objekti ter pristojnosti teh organov, in določa sankcije za prekrške, storjene pri izvajanju tega zakona.

2. člen (področje uporabe)

- (1) Ta zakon se uporablja za vesoljske dejavnosti, ki se izvajajo na območju Republike Slovenije, in vesoljske objekte, vpisane v slovenski register.
- (2) Neglede na prejšnji odstavek se zakon uporablja tudi za vesoljske dejavnosti zunaj območja Republike Slovenije, če se nanašajo na vesoljski objekt in se izvajajo:
 - na plovilu ali zrakoplovu, registriranem v Republiki Sloveniji, ali
 - s strani državljanov Republike Slovenije ali pravne osebe s sedežem v Republiki Sloveniji.

3. člen (pomen izrazov)

Izrazi, uporabljeni v tem zakonu, imajo naslednji pomen:

- »vesoljski objekt«: objekt, izstreljen v vesolje, ali objekt, namenjen izstrelitvi v vesolje, vključno s posameznimi deli tega objekta, ki je bodisi združen ali ločen od ostalih sestavnih delov, in objekt, zgrajen v vesolju, ali plovilo izstrelitve in njegovi deli;
- »vesoljska dejavnost«: izstrelitev vesoljskega objekta v vesolje, upravljanje in operativni nadzor nad vesoljskim objektom vesolju in morebitna nadzorovana vrnitev vesoljskega objekta na Zemljo;
- »prenehanje vesoljske dejavnosti«: nadzorovan zaključek upravljanja vesoljskega objekta v vesolju in/ali njegova vrnitev na Zemljo, vključno s postopki za omejevanje nastanka vesoljskih odpadkov (»end-of-life« postopki);
- »vesoljski odpadki«: vesoljski objekti, ki ostanejo v vesolju po prenehanju vesoljske dejavnosti ali kot posledica vesoljske dejavnosti, ali objekti, ki se nenadzorovano vrnejo na Zemljo;
- »plovilo izstrelitve«: nosilna raketa ali drugo namensko plovilo, s katerim se vesoljski objekt izstrelji v vesolje;
- »upravljavec«: fizična oseba ali pravna oseba javnega ali zasebnega prava, pristojna oziroma pooblaščenca za izvajanje vesoljskih dejavnosti, ki izvaja ali ima namen izvajati vesoljsko dejavnost;
- »lastnik vesoljskega objekta«: fizična oseba ali pravna oseba javnega ali zasebnega prava, ki je v registru vpisana kot lastnik vesoljskega objekta;
- »ITU«: Mednarodna telekomunikacijska zveza;
- »UNOOSA«: Urad Združenih narodov za vesoljske zadeve;

- »COPUOS«: Odbor Združenih narodov za miroljubno uporabo vesolja;
- »register«: slovenski register vesoljskih objektov;
- »registrirani vesoljski objekt«: vesoljski objekt, vpisan v slovenski register vesoljskih objektov;
- »ministrstvo«: ministrstvo, pristojno za tehnologijo;
- »minister«: minister, pristojen za tehnologijo.

II. DOVOLJENJE ZA VESOLJSKO DEJAVNOST

4. člen (dovoljenje)

- (1) Za izvajanje vesoljske dejavnosti je potrebno dovoljenje, ki ga izda ministrstvo na zahtevo vlagatelja.
- (2) Vlagatelj zahteve za izdajo dovoljenja je lahko upravljavec ali lastnik vesoljskega objekta.
- (3) Postopek za izdajo dovoljenja se vodi kot upravna zadeva po določbah zakona, ki ureja splošni upravni postopek, če ni s tem zakonom določeno drugače.

5. člen (pogoji za izdajo dovoljenja)

- 1) Dovoljenje iz prejšnjega člena se izda, če so izpolnjeni naslednji pogoji:
 - a) upravljavec ima kvalifikacije, tehnično znanje in finančna sredstva za opravljanje vesoljske dejavnosti;
 - b) vesoljska dejavnost dosegata standarde in smernice, določene v skladu s sprejetimi mednarodnimi standardi in smernicami o varnosti in tehnologiji razvitimi znotraj Evropske vesoljske agencije, UNOOSA in COPUOS, ter z drugimi mednarodnimi standardi in smernicami na področju vesoljske dejavnosti;
 - c) vlagatelj zahteve predloži oceno tveganja vesoljske dejavnosti, iz katere izhaja, da vesoljska dejavnost ne bo predstavljala nevarnosti za javni red, varnost ljudi in njihovega premoženja in ne bo vplivala na javno zdravje, okolje in civilno letalstvo;
 - č) vesoljska dejavnost ni v nasprotju z nacionalno varnostjo in obveznostmi Republike Slovenije v skladu z mednarodnim pravom ter interesi slovenske zunanje politike na tem področju;
 - d) vesoljska dejavnost predvideva vse ukrepe za omejevanje nastanka vesoljskih odpadkov v skladu s Smernicami ZN za zmanjševanje vesoljskih odpadkov ter za omejevanje škodljivih okoljskih učinkov na Zemlji, v vesolju in/ali škodljivih sprememb v atmosferi;
 - e) izpolnjene so zahteve glede zavarovanja v skladu s četrtem, petim ali šestim odstavkom tega člena.
- 2) V kolikor izpolnjevanje pogojev iz točk b), c), č) in d) iz prvega odstavka tega člena ni mogoče ugotoviti na podlagi dejstev in dokazov, ki jih je navedel oziroma predložil vlagatelj v svoji zahtevi, ali na podlagi splošno znanih dejstev oziroma dejstev, ki so organu znana, ministrstvo pred izdajo dovoljenja zahteva mnenje glede izpolnjevanja pogojev od pristojnih organov:
 - a) glede pogoja, da vesoljska dejavnost ne bo predstavljala nevarnosti za javni red, varnost ljudi in njihovega premoženja ter da vesoljska dejavnost ni v nasprotju z nacionalno varnostjo, poda mnenje ministrstvo, pristojno za notranje zadeve, in ministrstvo, pristojno za obrambo;

- b) glede pogoja, da vesoljska dejavnost ne bo vplivala na javno zdravje, poda mnenje ministrstvo, pristojno za zdravje;
 - c) glede pogoja, da vesoljska dejavnost ni v nasprotju s slovenskimi obveznostmi v skladu z mednarodnim pravom ter interesi slovenske zunanje politike na tem področju, poda mnenje ministrstvo, pristojno za zunanje zadeve;
 - č) glede pogoja, da vesoljska dejavnosti predvideva vse ukrepe za omejevanje škodljivih okoljskih učinkov na Zemlji, v vesolju in/ali škodljivih sprememb v atmosferi, poda mnenje ministrstvo, pristojno za okolje, na podlagi ocene tveganja iz točke c) prvega odstavka tega člena.
- 3) Če ima vesoljska dejavnost vpliv na civilno letalstvo na ozemlju Republike Slovenije, pred izdajo dovoljenja poda mnenje ministrstvo, pristojno za promet.
- 4) Vlagatelj zahteve je pred izdajo dovoljenja dolžan skleniti zavarovanje za škodo, povzročeno z vesoljsko dejavnostjo, ki ga ni mogoče izključevati ali omejevati, in krije škodo najmanj v višini 60.000.000 eurov za posamezni zavarovalni primer.
- 5) Če je vesoljska dejavnost izvajana s strani pravne osebe javnega prava, če je bil razvoj vesoljskega objekta v večinskem delu financiran z javnimi sredstvi ali če bo vesoljska dejavnost prispevala k novim znanstvenim odkritjem ali tehnološkemu preboju, lahko ministrstvo ob upoštevanju vseh tveganj, kot izhajajo iz ocene tveganja iz točke c) prvega odstavka tega člena, in finančnih sposobnosti upravljavca izda sklep, s katerim določi nižji znesek zavarovanja ali upravljavca oprosti zahteve glede sklenitve zavarovanja.
- 6) Vlagatelj ni dolžan skleniti zavarovanja iz četrtega odstavka tega člena, če vesoljski objekt v vesolje izstrelji pravna oseba, in če že obstoječe zavarovanje te pravne osebe krije njeno odškodninsko odgovornost in odškodninsko odgovornost države za škodo, povzročeno z vesoljsko dejavnostjo, najmanj v višini, določeni v četrtem odstavku tega člena.
- 7) Vlada Republike Slovenije izda izvršilne predpise, s katerimi se podrobneje opredelijo pogoji za izdajo dovoljenja ter pogoji za določitev nižjega zneska zavarovanja ali oprostitve zahteve glede podaje zavarovanja.

6. člen **(preklic dovoljenja)**

- (1) Ministrstvo lahko prekliče dovoljenje iz 4. člena tega zakona v naslednjih primerih:
- a) če v roku petih let po izdaji dovoljenja vesoljski objekt ni izstreljen oziroma zgrajen;
 - b) če zahteva za izdajo dovoljenja ali priloge vsebujejo zmotne ali nepopolne informacije, ki so bistveno vplivale na odločitev o izdaji dovoljenja;
 - c) če upravljavec ne izpolnjuje več pogojev za pridobitev dovoljenja, navedenih v 5. členu tega zakona;
 - č) če je upravljavec namenoma ali iz hude malomarnosti kršil obveznosti ali prepovedi, določene v tem zakonu ali v izdanem dovoljenju; ali
 - d) če je preklic dovoljenja nujen zaradi uresničevanja mednarodnih obveznosti Republike Slovenije.
- (2) Če ne gre za nujne ukrepe v javnem interesu, ki jih ni mogoče odlašati, ministrstvo odloči o preklicu dovoljenja po izteku razumnega roka, ki ni daljši od enega leta, v katerem lahko upravljavec odpravi nepravilnosti, napake, kršitve ali malomarno ravnanje.
- (3) Če je bil vesoljski objekt že izstreljen oziroma zgrajen, lahko ministrstvo v svoji odločitvi o preklicu dovoljenja upravljavcu postavi določene pogoje oziroma ukrepe, ki se nanašajo na zagotovitev

varnega prenehanja izvajanja vesoljskih dejavnosti. Ministrstvo tako lahko na primer od upravljavca zahteva, da:

- a. v skladu z 9. členom tega zakona v celoti prenese vesoljske dejavnosti na drugega upravljavca z namenom nadaljevanja aktivnosti;
- b. izvede ukrepe za odstranitev vesoljskega objekta iz orbite v atmosfero ali iz aktivnih orbit, če je to tehnično izvedljivo v konkretni situaciji.

III. REGISTER VESOLJSKIH OBJEKTOV

7. člen (register)

- (1) Republika Slovenija šteje za državo registracije, če je vesoljski objekt vpisan v register.
- (2) Register vzpostavi in vodi ministrstvo.
- (3) Register je javen in se lahko vodi kot elektronska zbirka podatkov.
- (4) V register se vpišejo zgrajeni ali izstreljeni vesoljski objekti, za katere je ministrstvo izdalo dovoljenje, ali če je tako določeno z mednarodnim sporazumom.
- (5) Vlagatelj pri ministrstvu vloži vlogo s podatki, potrebnimi za vpis v register, v roku dveh mesecev po dnevu izstrelitve in izgradnje. Če vloge ne poda v zahtevanem roku, ga ministrstvo pozove k predložitvi vloge.
- (6) V register se vpisujejo naslednji podatki, kolikor so uporabljivi za posamezen vesoljski objekt:
 - a) ustrezna označba ali registracijska številka vesoljskega objekta in ITU frekvenčna alokacija;
 - b) datum in ozemlje ali kraj izstrelitve ter plovilo izstrelitve;
 - c) glavni orbitalni podatki;
 - č) namen vesoljskega objekta;
 - d) podatki o izdani odločbi o dodelitvi radijskih frekvenc (številka, datum in dodeljene frekvence) iz točke f) prvega odstavka 5. člena;
 - e) ime in priimek ter naslov oziroma firma lastnika vesoljskega objekta;
 - f) ime in priimek ter naslov oziroma firma upravljavca; in
 - g) drugi podatki, ki jih določi ministrstvo, če je to potrebno zaradi tehničnega napredka, mednarodnopravnih obveznosti ali zaradi odločitev pristojnih mednarodnih organizacij;
 - h) status vesoljskega objekta.
- (7) Izbris iz registra se izvede v primeru sprejetega mednarodnega sporazuma o prenosu odgovornosti.
- (8) Če tako določa mednarodni sporazum, ministrstvo o vpisu v register in o spremembi ali dopolnitvi vpisanih registrskih podatkov nemudoma obvesti Generalni sekretariat Združenih narodov.
- (9) Vlada Republike Slovenije izda uredbo, s katero podrobneje uredi način vodenja registra in postopek registracije.

8. člen (varstvo osebnih podatkov v zvezi z registracijo)

Osební podatki se v registru zbirajo, vodijo in obdelujejo izključno zaradi izvajanja nalog iz tega zakona in v skladu z »Uredbo (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Direktive 95/46/ES« oziroma uredbo, ki bo to uredbo nadomestila, jin zakonom, ki ureja varstvo osebnih podatkov.

9. člen **(prenos vesoljskega objekta in vesoljske dejavnosti)**

- (1) Upravljavac lahko upravljanje vesoljskega objekta prenese na drugega upravljavca le s predhodnim pisnim dovoljenjem ministrstva.
- (2) Predhodno pisno dovoljenje ministrstva je potrebno tudi, če se na vesoljskem objektu prenese lastninska pravica, upravljavac pa se pri tem ne zamenja.
- (3) Ministrstvo dovoli prenos upravljanja vesoljskega objekta in lastninske pravice na njem, če so smiselno izpolnjeni pogoji iz 5. člena tega zakona.
- (4) Ministrstvo zavrne vlogo za izdajo dovoljenja iz prvega oziroma drugega odstavka tega člena, če gre za prenos upravljanja na upravljavca oziroma lastninske pravice na lastnika, ki ni državljan Republike Slovenije ali pravna oseba s sedežem v Republiki Sloveniji, če Republika Slovenija nima z državo tega državljana ali te pravne osebe sklenjenega sporazuma glede ureditve odškodninske odgovornosti v skladu s Konvencijo o mednarodni odškodninski obveznosti za škodo, ki jo povzročijo vesoljska vozila, Washington, London, Moskva, 29.3.1972, objavljena v Uradnem listu SFRJ – Mednarodne pogodbe, št. 8/77.

10. člen **(obveznosti upravljavca)**

- (1) Upravljavac je dolžan ministrstvu letno poročati o poteku vesoljske dejavnosti za katero je prejel dovoljenje. Vsebina letnega poročila je podrobneje določena z uredbo iz 15. člena tega zakona.
- (2) Upravljavac je dolžan ministrstvo nemudoma pisno opozoriti na vsak dogodek ali dejstvo, ki bi lahko vplivalo na veljavnost izdanega dovoljenja, in mu pisno sporočiti vsako spremembo v zvezi z izpolnjevanjem pogojev, pod katerimi je bilo dovoljenje izdano.
- (3) Upravljavac je dolžan ministrstvo nemudoma obvestiti tudi v primeru, da je prišlo do nesreče, ki ogroža varnost ljudi, okolja, vzdrževanje javnega reda in nacionalne varnosti in zagotoviti primerne ukrepe, da se preprečijo posledice v takem primeru oziroma, če posledic ni mogoče preprečiti, da se jih v čim večji možni meri omeji.
- (4) Upravljavac je dolžan ministrstvu nemudoma pisno sporočiti vsako spremembo ali dopolnitev podatkov iz šestega odstavka 7. člena tega zakona.
- (5) Upravljavac je dolžan ministrstvo nemudoma pisno obvestiti o morebitnem nedelovanju ali težavah pri upravljanju vesoljskega objekta, ki jih ni bilo mogoče odpraviti v razumno kratkem času, oziroma o vsaki nepredvideni spremembi ali prenehanju izvajanja vesoljske dejavnosti.

11. člen
(pristojni organi za nadzor)

- (1) Za nadzor nad izvajanjem tega zakona in predpisov, izdanih na njegovi podlagi, je pristojno ministrstvo.
- (2) Ministrstvo lahko kadarkoli samostojno ali s pomočjo neodvisnega strokovnjaka, če presodi, da je to potrebno, opravi pregled vesoljskega objekta in izvajanja vesoljske dejavnosti upravljavca.
- (3) Upravljavec je dolžan za namene nadzora nadzornim organom kadarkoli omogočiti dostop do poslovnih prostorov in naprav, jim dovoliti vpogled v poslovno dokumentacijo in jim sporočiti zahtevane informacije.

12. člen
(odgovornost za škodo in pravica države do povrnitve škode)

- (1) Upravljavec je objektivno odgovoren za škodo, ki jo povzroči vesoljski objekt na površini Zemlje ali zrakoplovu v letu.
- (2) Upravljavec je krivdno odgovoren za škodo, ki jo vesoljski objekt povzroči v vesolju.
- (3) Če Republika Slovenija izplača odškodnino za škodo, ki jo je povzročil vesoljski objekt, lahko od upravljavca in lastnika uveljavlja regresni zahtevek.
- (4) Pravica Republike Slovenije do regresa za škodo iz prejšnjega odstavka je omejena z minimalno skupno zavarovalno vsoto, opredeljeno v četrtem odstavku 5. člena tega zakona. Ta omejitev ne velja, če upravljavec škodo povzroči namenoma ali iz velike malomarnosti, ali če je škoda posledica neupoštevanja oziroma neizpolnjevanja pogojev za izdajo dovoljenja iz 5. člena tega zakona ali ravnanja upravljavca v nasprotju s tem zakonom.

V. KAZENSKÉ DOLOČBE

13. člen
(prekrški)

- (1) Z globo od 2.500 do 250.000 eurov se kaznuje pravna oseba, če:
 - a) izvaja vesoljsko dejavnost brez dovoljenja (prvi odstavek 4. člena) ali v nasprotju z izdanim dovoljenjem (prvi odstavek 5. člena);
 - b) se izkaže, da je v zahtevi namerno navajal napačne podatke, ki so bili podlaga za izdajo dovoljenja iz 5. člena;
 - c) če ne izvrši pogojev ali ukrepov določenih v odločitvi za preklic dovoljenja (tretji odstavek 6. člena);
 - č) ne izpolnjuje dolžnosti vpisa v register (peti odstavek 7. člena) in obveščanja ministrstva oziroma registrskega organa (10. člen);
 - d) prenese upravljanje vesoljskega objekta na drugega upravljavca brez predhodnega pisnega dovoljenja ministrstva (prvi odstavek 9. člena);
 - e) na vesoljskem objektu prenese lastninsko pravico brez predhodnega pisnega dovoljenja ministrstva (drugi odstavek 9. člena);
 - f) nadzornim organom ne omogoča dostopa ali vpogleda oziroma jim ne sporoči zahtevanih informacij (tretji odstavek 11. člena);

- g) ne opravi ustrezne notifikacije ministrstvu in ne predloži potrebne dokumentacije (16. člen).
- (2) Z globo od 5.000 do 500.000 eurov se za prekršek iz prejšnjega odstavka kaznuje pravna oseba, če se pravna oseba po zakonu, ki ureja gospodarske družbe, šteje za srednjo ali veliko gospodarsko družbo.
- (3) Z globo od 1.500 do 150.000 eurov se za prekršek iz prvega odstavka tega člena kaznuje samostojni podjetnik posameznik, posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost oziroma posameznik – fizična oseba.
- (4) Z globo od 100 do 10.000 eurov se za prekršek iz prvega odstavka tega člena kaznuje tudi odgovorna oseba pravne osebe ali odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika oziroma posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost.

14. člen
(višina globe v hitrem prekrškovnem postopku)

Za prekrške iz tega zakona se sme v hitrem postopku izreči globa tudi v znesku, ki je višji od najnižje predpisane globe, določene s tem zakonom.

VI. PREHODNI IN KONČNA DOLOČBA

15. člen
(podzakonski predpis)

Vlada Republike Slovenije v šestih mesecih po uveljavitvi tega zakona izda uredbo, s katero podrobneje uredi pogoje in postopek za izdajo dovoljenja iz 5. člena tega zakona in vpis v register vesoljskih objektov iz 6. člena tega zakona ter jo objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

16. člen
(prehodna določba)

Upravljevec mora vesoljske dejavnosti, ki jih je začel izvajati pred uveljavitvijo tega zakona, v treh mesecih od uveljavitve notificirati ministrstvu in predložiti naslednja dokazila o izpolnjevanju pogojev za njihovo izvajanje:

- a) dokazilo, da ima kvalifikacije, tehnično znanje in finančna sredstva za opravljanje vesoljske dejavnosti;
- b) dokazilo, da vesoljska dejavnost dosega standarde in smernice, določene v skladu s sprejetimi mednarodnimi standardi in smernicami o varnosti in tehnologiji, razvitimi znotraj Evropske vesoljske agencije, UNOOSA in CUPUOS, ter z mednarodnimi pravnimi akti na področju vesoljske dejavnosti;
- c) oceno tveganja vesoljske dejavnosti, iz katere izhaja, da vesoljska dejavnost ne predstavlja nevarnosti za javni red, varnost ljudi in njihovega premoženja in ne vpliva na javno zdravje, okolje in civilno letalstvo;
- č) načrt ukrepanja ob možnih napakah v delovanju vesoljskega objekta;
- d) dokazilo, da vesoljska dejavnost ni v nasprotju z nacionalno varnostjo in obveznostmi Republike Slovenije v skladu z mednarodnim pravom ter interesi slovenske zunanje politike na tem področju, ki zajema dokumentacijo o načrtovani uporabi pridobljenih podatkov, ki je skladna s pravili o varnosti osebnih podatkov, informacijo o morebitnem tovoru in informacijo o morebitnih mednarodnih partnerjih pri izvedbi vesoljske dejavnosti;

- e) načrt ukrepov za omejevanje nastanka vesoljskih odpadkov v skladu s Smernicami ZN za zmanjševanje vesoljskih odpadkov ter za omejevanje škodljivih okoljskih učinkov na Zemlji, v vesolju in/ali škodljivih sprememb v atmosferi;
- f) dokazilo o zavarovanju vesoljskega objekta v skladu s tem zakonom.

17. člen
(začetek veljavnosti)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

ZAKON O NADZORU VESOLJSKIH DEJAVNOSTIH

I. SPLOŠNE DOLOČBE

K 1. členu (vsebina zakona)

Slovenija je podpisnica štirih mednarodnih konvencij na področju vesoljskih dejavnosti in sicer:

- Pogodbe o načelih, ki urejajo dejavnosti držav pri raziskovanju in uporabi vesolja, vključno z Luno in drugimi nebesnimi telesi,
- Sporazuma o reševanju astronautov, povratku teh in o vračanju predmetov izstreljenih v vesolje
- Konvencije o mednarodni odškodninski obveznosti za škodo, ki jo povzročijo vesoljska vozila in
- Konvencije o registriranju v vesolje lansiranih objektov.

6. člen Pogodbe o načelih, ki urejajo dejavnosti držav pri raziskovanju in uporabi vesolja, vključno z Luno in drugimi nebesnimi telesi določa odgovornost države za vesoljske dejavnosti ne glede na to ali gre za državno ali privatno aktivnost. Glede na to konvencija tudi nalaga državam obveznost izvajanja nadzora nad vsako vesoljsko dejavnostjo, ki se izvaja na njenem teritoriju ali s strani njenih državljanov.

Na osnovi teh konvencij ta zakon ureja nadzor države nad izvajanjem vesoljskih dejavnosti in sicer določa pogoje za izdajo dovoljenja za vesoljsko dejavnost in registracijo vesoljskih objektov, organe za izdajo dovoljenj, registracijo in nadzor nad registriranimi vesoljskimi objekti ter pristojnosti teh organov, vzpostavlja nacionalni register vesoljskih objektov, izstreljenih v vesolje, in določa sankcije za prekrške, storjene pri izvajanju tega zakona.

K 2. členu (področje uporabe)

V tem členu je pojasnjeno kdaj se ta zakon uporablja. Uporablja se za vesoljske dejavnosti, ki se izvajajo na območju Republike Slovenije in za vesoljske objekte, ki so vpisani v register Republike Slovenije.

V skladu z načeli mednarodnega vesoljskega prava se zakon uporablja tudi za vesoljsko dejavnost, ki je izvedena zunaj območja Republike Slovenije, če je izvedena na plovilu na vodi ali zrakoplovu, ki je registrirano v Republiki Sloveniji ali če se izvajajo s strani državljana Republike Slovenije ali pravne osebe s sedežem v Republiki Sloveniji.

Zakon se bo uporabljal za izstrelitev vesoljskih objektov v zemljine orbite iz obstoječih izstrelišč vesoljskih objektov v tujini. Ta zakon ne predvideva izstrelitve vesoljskih objektov iz območja Republike Slovenije, kjer ni objektov, ki bi bili ustrezni za ta namen.

K 3. členu (pomen izrazov)

V tem členu so podrobneje definirani izrazi, ki jih uporabljamo na področju vesoljskega prava, njihova obrazložitev pa prispeva k večji preglednosti in enotnem razumevanju vsebine zakona, v izogib morebitnim napačnim tolmačenjem določenih izrazov.

II. DOVOLJENJE ZA VESOLJSKO DEJAVNOST

K 4. členu (dovoljenje)

Ta člen določa, da je pred vsako izstrelitvijo vesoljskega objekta potrebno pridobiti dovoljenje, ki ga izda ministrstvo, pristojno za tehnologijo.

Člen tudi določa, da lahko zahteva dovoljenje tako upravljavec vesoljskega objekta kot njegov lastnik, če to ni ista oseba. Dodani sta tudi razlagalni določbi, da se za vse postopke v zvezi s pridobivanjem dovoljenja uporablja zakon, ki ureja splošni upravni postopek, razen če ni s tem zakonom drugače določeno ter da zoper odločbo ali sklep ministrstva ni pritožbe.

K 5. členu (pogoji za izdajo dovoljenja)

Ta člen določa pogoje, ki morajo biti izpolnjeni pred izdajo dovoljenja. Mednarodna vesoljska zakonodaja nalaga državam, da izvajajo nadzor na vesoljsko dejavnostjo, ki se izvaja v državi ali s strani državljanov. Ta nadzor mora upoštevati tako tehnične kvalifikacije izvajalca dejavnosti, kot vpliv dejavnosti na ljudi in okolje na Zemlji in v vesolju. V skladu s Smernicami ZN za zmanjševanje vesoljskih odpadkov ter za omejevanje škodljivih okoljskih učinkov na Zemlji, v vesolju in/ali škodljivih sprememb v atmosferi, mora izvajalec dejavnosti zagotoviti ustrezno prenehanje dejavnosti, na način, ki ne bo povzročilo dodatnih odpadkov v vesolju ter po svojih najboljših močeh in v skladu s trenutno veljavnimi smernicami preprečiti nastajanje odpadkov v času obratovanja vesoljskega objekta zaradi neustreznih tehničnih karakteristik.

Pogoji, ki jih določa zakon so zato kvalifikacije, tehnično znanje in zaprta finančna konstrukcija za opravljanje vesoljske dejavnosti, kar bo ministrstvo presojalo na podlagi prejete dokumentacije v skladu s določbami iz uredbe, ki bo pripravljena na podlagi zakona.

Glede na to, da zakon ne predvideva izvajanja izstrelitve iz območja Republike Slovenije, ne določa pogojev za izstrelitvene ploščadi. Dejavnost, ki je predvidena, da se bo izvajala v Sloveniji je izstrelitev majhnih satelitov v nizke Zemljine orbite. Sama izstrelitev bo potekala iz mednarodnih izstrelišč (Francoska Gvajana), po koncu življenjske dobe pa bodo sateliti v celoti zgoreli v atmosferi in ne bodo povzročali dodatnih vesoljskih odpadkov.

V primeru opisane vesoljske dejavnosti je smotno, da ministrstvo na podlagi dokumentacije samo oziroma po prejemu mnenja s strani Evropske vesoljske agencije glede tehnične ustreznosti, presodi izpolnjevanje pogojev iz prve točke 5. člena zakona.

Ker se področje vesoljske tehnologije hitro razvoja in pri tem prihaja do inovativnih rešitev, pa je težko napovedati vse možne oblike bodočih vesoljskih dejavnosti, zato zakon določa pristojne resorje, ki jih lahko ministrstvo pozove za mnenje v primeru, ko ni transparentno, da vesoljska dejavnost nima negativnega vpliva na javni red, varnost ljudi in premoženja, da ni v nasprotju z nacionalno varnostjo, da ne vpliva na javno zdravje, okolje, da ni v nasprotju z nacionalno varnostjo in obveznostmi Republike Slovenije v skladu z mednarodnim pravom ter interesi slovenske zunanje politike na tem področju. Za ta področja, ki sodijo v pristojnost ministrstev pristojnih za notranje zadeve, obrambo, zdravje, zunanje zadeve in okolje, lahko ministrstvo pred izdajo dovoljenja zaprosi pristojni resor za mnenje glede izpolnjevanja pogojev.

V primeru, kadar bi vesoljska dejavnost lahko vplivala na civilno letalstvo na ozemlju Republike Slovenije, mora ministrstvo pred izdajo dovoljenja zaprositi za mnenje ministrstvo, pristojno za promet. Ta člen je v zakon vključen za primer, če bi ministrstvo v prihodnje prejelo zahtevo za dovoljenje za

vesoljsko dejavnost, ki bi vključevala tudi kakršnokoli aktivnost v zračnem prostoru Republike Slovenije.

Izvajanje vesoljske dejavnosti je vedno povezano z določeno mero tveganja, pri čemer pa glede na mednarodno pravno ureditev za škodo, ki jo povzroči vesoljski objekt odgovarja država izstrelitve. Država zato kot en od pogojev za izdajo dovoljenja zahteva tudi sklenitev zavarovanja za tako škodo, ki bo zagotovilo, da bo lahko država v primeru nastanka škode od upravitelja ali lastnika terjala regresni zahtevek. Zavarovanje mora biti sklenjeno za škodo najmanj v višini 60.000.000 eurov za posamezni primer, kar je primerljivo z višino določeno v drugih evropskih državah.

Člen tudi določa, v katerih primerih lahko ministrstvo zavarovanje zniža ali opusti. Znižanje ali opustitev je predvidena za dejavnosti, ki so bile financirane z javnimi sredstvi ali za dejavnost, ki bo imela za posledico pomembna znanstvena odkritja ali tehnološke preboje, pri čemer pa je potrebno presoditi tveganja te dejavnosti. Različne vrste vesoljskih dejavnosti namreč predstavljajo različna tveganja, pri čemer je le-to dokaj majhno v primeru izstrelitve majhnega satelita (mikro ali nano satelita) brez lastnega pogona, ko je izstrelitev opravljena iz izstrelišča v tretji državi in s tujim plovilom izstrelitve.

Prav tako zakon določa, da v primeru, da ima pravna oseba, ki izstreli vesoljski objekt, že sklenjeno zavarovanje, ki krije odškodninsko odgovornost vlagatelja in odškodninsko odgovornost države v višini najmanj 60.000.000 EUR, dodatno zavarovanje ni potrebno, s čimer se izognemo dvojnemu zavarovanju v kolikor do take situacije pride.

Člen še določa, da so pogoji za izdajo dovoljenja ter pogoji in merila za določitev nižjega zneska zavarovanja ali oprostitev zahteve glede podaje zavarovanja, podrobnejše opredeljeni v izvršilnih predpisih, ki jih izda Vlada Republike Slovenije.

K 6. členu (preklic dovoljenja)

Ta člen opredeljuje primere, ko lahko ministrstvo dovoljenje prekliče. Do preklica dovoljenja lahko pride, kadar v roku petih let po izdaji dovoljenja vesoljski objekt iz kakršnih koli razlogov ni izstreljen. Časovno obdobje je relativno dolgo, ker so upravljavci v veliki meri odvisni od upravljavcev plovil izstrelitve in ker je zamik izstrelitev glede na predviden termin v praksi zelo pogost. Preklic dovoljenja v tem primeru pa je potreben, ker se v tem obdobju že lahko spremenijo tako tehnične zahteve, za izstrelitev vesoljskega objekta, kot tudi druge okoliščine, ki lahko vplivajo na izdajo dovoljenja.

Preklic dovoljenja je potreben tudi kadar zahteva za izdajo dovoljenja ali priloge vsebuje zmotne ali nepopolne informacije, ki so bistveno vplivale na odločitev o izdaji dovoljenja, če upravljavec ne izpolnjuje več pogojev za pridobitev dovoljenja in če je upravljavec namenoma ali iz hude malomarnosti kršil obveznosti ali prepovedi, kot so določene v tem zakonu.

Zakon daje ministrstvu možnost, da dovoljenje prekliče tudi zaradi uresničevanja mednarodnih zavez ali obveznosti Republike Slovenije, v kolikor bi prišlo v času veljave dovoljenja do takih sprememb mednarodne zakonodaje na tem področju, da bi bilo to nujno potrebno.

Ministrstvo mora na podlagi zakona upravljavcu omogočiti, da v razumnem roku odpravi nepravilnosti, napake, kršitve ali malomarno ravnanje. Rok za odpravo mora biti v ravnovesju z zahtevnostjo potrebnih ukrepov, ne sme pa biti daljši od enega leta.

V kolikor do preklica dovoljenja pride šele po izstrelitvi vesoljskega objekta ima ministrstvo možnost, da v svoji odločitvi o preklicu dovoljenja upravljavcu postavi določene pogoje oziroma ukrepe, ki se

nanašajo na zagotovitev varnega prenehanja izvajanja vesoljskih dejavnosti, v kolikor je to tehnično izvedljivo.

Ministrstvo lahko od upravljavca zahteva, da v celoti prenese vesoljske dejavnosti na drugega upravljavca z namenom nadaljevanja aktivnosti. Ta možnost je smiselna, kadar ne bi bilo racionalno ustaviti izvajanja vesoljske dejavnosti bodisi zaradi s tem povezanih visokih stroškov bodisi zaradi tega, ker ima vesoljska dejavnost družbeno koristne učinke.

Če je tehnično izvedljivo, lahko ministrstvo od upravljavca zahteva, da ta izvede ukrepe za odstranitev vesoljskega objekta iz orbite v atmosfero ali iz aktivnih orbit. S tem se preneha izvajanje vesoljske dejavnosti in zmanjša obremenitev aktivnih orbit v vesolju v skladu s Smernicami ZN za zmanjševanje vesoljskih odpadkov ter za omejevanje škodljivih okoljskih učinkov na Zemlji, v vesolju in/ali škodljivih sprememb v atmosferi. V trenutku priprave zakonodaje je možnost uporabe takih sredstev še relativno majhna, je pa razvoj na tem področju vedno hitrejši, zato je smiselno uporabiti tako določbo v zakonu.

III. REGISTER VESOLJSKIH OBJEKTOV

K 7. členu (register)

Ta člen vzpostavlja register izstreljenih vesoljskih objektov, ki ga vodi ministrstvo, pristojno za tehnologijo. Določa, da gre za javni register, ki se lahko vodi tudi elektronsko.

Člen opredeljuje, da se v register vpišejo vesoljski objekti po izstrelitvi, ki so predhodno od ministrstva prejeli dovoljenje in v vesolju zgrajeni objekti, ki so predhodno od ministrstva prejeli dovoljenje. V register se vpišejo tudi taki vesoljski objekti, ki jih v lastništvo oziroma obratovanje prevzamejo slovenske fizične ali pravne osebe in glede katerih je bil pred prenosom sklenjen mednarodni sporazum.

Ta člen določa tudi postopek ter rok za vpis v register. Vpis v register je predviden po izstrelitvi in vtirjenju vesoljskega objekta v stalno orbito, do česar lahko pride tudi kakšen mesec po izstrelitvi.

Člen določa potrebne podatke, ki morajo biti v register vpisani, pri čemer so podatki vpisa odvisni tudi od vrste vesoljskega objekta. V primeru satelita je potrebno vpisati vse podatke, ki se kasneje vpišejo tudi v register vesoljskih objektov pri Združenih narodih. V primeru plovila izstrelitve ali pa v vesolju izgrajenega objekta, ki ne krožita po orbiti, se vpisujejo vsi ostali podatki razen orbitalnih podatkov in v primeru, ko ne uporabljata frekvenc, tudi ne podatkov o izdani odločbi o dodelitvi radijskih frekvenc.

Do izbrisa iz registra pride, v primeru mednarodnega sporazuma o prenosu odgovornosti, po katerem bo vesoljski objekt v svoj register vpisala država sopolpisnica tega sporazuma.

Ta člen zakona določa še posredovanje podatkov Generalnemu sekretariatu Združenih narodov, ki poteka v skladu z mednarodnimi običaji preko Stalnega predstavništva pri Združenih narodih.

Člen še navaja, da se podrobneje način vodenja registra in postopek registracije opredeli v uredbi, ki jo izda Vlada Republike Slovenije.

K 8. členu (varstvo osebnih podatkov v zvezi z registracijo)

V skladu z »Uredbo (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi

Direktive 95/46/ES« ta člen podaja pravno podlago za zbiranje, vodenje in obdelavo osebnih podatkov.

K 9. členu (prenos vesoljskega objekta in vesoljske dejavnosti)

Ta člen določa, da se lahko na vesoljskem objektu prenese upravljanje ali lastninska pravica prenese le s predhodnim pisnim dovoljenjem ministrstva. To je nujno zaradi zahtev, ki jih ima država na podlagi mednarodne zakonodaje v zvezi z nadzorom nad vesoljsko dejavnostjo. Ministrstvo tak prenos dovoli le v primeru, ko tudi nov upravljavec izpolnjuje zahteve glede kvalifikacij, finančnih sredstev, zavarovanja itd.

Člen tudi nudi podlago ministrstvu, da ne dovoli prenosa upravljavca ali lastnika, kadar je ta iz druge države, ni pa bil sklenjen sporazum z zadevno državo glede ureditve odškodninske odgovornosti v skladu s Konvencijo o mednarodni odškodninski obveznosti za škodo, ki jo povzročijo vesoljska vozila, Washington, London, Moskva, 29.3.1972, objavljena v Uradnem listu SFRJ – Mednarodne pogodbe, št. 8/77. Ta možnost je v zakonu potrebna v izogib odškodninskim zahtevam do Republike Slovenije, za škodo, ki bi jo povzročil vesoljski objekt pod nadzorom tujega upravljavca ali lastnika, če bi prišlo do takega prenosa brez predhodne sklenitve mednarodnega sporazuma.

K 10. členu (obveznosti upravljavca)

Ta člen določa dolžnosti upravljavca glede poročanja o poteku vesoljske dejavnosti, o sporočanju o spremembah, morebitnih nesrečah ter težavah pri upravljanju vesoljskega objekta. Pri izvajanju vesoljske dejavnosti lahko v določenih primerih pride do težav ali napak, ki lahko ogrozijo bodisi samo potek dejavnosti ali pa tudi druge vesoljske objekte. Država je v skladu z mednarodno vesoljsko zakonodajo dolžna sporočiti ostalim izvajalcem vesoljskih aktivnosti o potencialnih grožnjah, ki bi jo njena aktivnost lahko pomenila zanje.

K 11. členu (pristojni organi za nadzor)

Ta člen določa, da nadzor nad izvajanjem zakona in podzakonskih predpisov, izvaja ministrstvo. Hkrati člen določa, da lahko ministrstvo opravi tudi pregled vesoljskega objekta pri vlagatelju ter pregled izvajanja vesoljske dejavnosti. Tu je predvidena tudi možnost, da ministrstvo za izvedbo tega nadzora, najame neodvisnega strokovnjaka s potrebnim tehničnim znanjem. Glede na naravo dejavnosti se pregled vesoljskega objekta opravi pred izstrelitvijo, izvajanje vesoljske dejavnosti pa se izvaja kadarkoli v času izvajanja aktivnosti. Za namene nadzora mora imeti ministrstvo dostop do poslovnih prostorov in naprav potrebnih za izvajanje dejavnosti, omogočen pa mora biti tudi vpogled v poslovno dokumentacijo ter podane vse potrebne informacije.

K 12. členu (odgovornost za škodo in pravica države do povrnitve škode)

Ta člen pojasnjuje kako se obravnava odgovornost za škodo, ki nastane zaradi izvajanja vesoljske dejavnosti. Načela mednarodnega vesoljskega prava ločujejo med škodo, ki je povzročena s strani vesoljskega objekta na površini Zemlje ali zrakoplova v letu ter škodo, ki jo vesoljski objekt povzroči v vesolju. V prvem primeru velja objektivna odgovornost, v drugem primeru pa se odgovornost dokazuje glede na posamezno situacijo.

Ta člen tudi daje Republiki Sloveniji podlago, da v primeru kadar mora v skladu z mednarodnimi načeli odgovornosti Republika Slovenija izplačati odškodnino za škodo, ki jo je povzročil vesoljski objekt, od upravljavca in lastnika uveljavlja regresni zahtevak. Višina regresnega zahtevka pa je navzgor omejena z minimalno skupno zavarovalno vsoto v višini 60.000.000 EUR. Omejitev regresnega zahtevka je vključena zaradi zaščite izvajalca vesoljske dejavnosti, s čimer Republika Slovenija spodbuja konkurenčnost in razvoj te nišne industrije.

Ta člen pa tudi pojasnjuje primere v katerih ta omejitev višine regresnega zahtevka ne velja in sicer, če je škoda povzročena namenoma, iz velike malomarnosti ali zaradi neizpolnjevanja pogojev za pridobitev dovoljenja ali siceršnjega ravnanja v nasprotju z določili zakona.

V. KAZENSKÉ DOLOČBE

K 13. členu (prekrški)

V tem členu so določeni prekrški pri izvajanju vesoljskih dejavnosti, katerih namen je preprečiti izvajanje vesoljske dejavnosti v nasprotju s tem zakonom ter s tem zagotoviti ustrezen nadzor države nad to dejavnostjo. Globa se zaračuna tako pravni osebi, samostojnemu podjetniku posamezniku, posamezniku, ki samostojno opravlja dejavnost oziroma posamezniku – fizični osebi, kot tudi odgovorni osebi pravne osebe ali odgovorni osebi samostojnega podjetnika posameznika oziroma posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost.

Zneski glob so postavljeni na izbrano višino, ker ima lahko nespoštovanje določb zakona za Republiko Slovenijo velike finančne posledice, v kolikor bi se določbe kršilo z namenom izogibanju nadzora ter izvajanju vesoljske dejavnosti brez ustreznih kvalifikacij, znanj in nadzora.

K 14. členu (višina globe v hitrem prekrškovnem postopku)

Ta člen omogoča, da za kršitve po tem zakonu tudi v hitrem postopku izreče globa, ki je višja od najnižje predpisane.

VI. PREHODNI IN KONČNA DOLOČBA

K 15. členu (podzakonski predpis)

Najkasneje v šestih mesecih po uveljavitvi tega zakona bo sprejeta uredba, ki bo podrobneje določala obrazce za vložitev vloge za izdajo dovoljenja ter vrste dokumentov, ki bodo dokazovale izpolnjevanje pogojev, prošnjo za izjemo glede zavarovanja, vsebino letnega poročila.

Uredba bo tudi podrobneje opredelila vsebino vloge za vpis v register vesoljskih objektov, vloge za spremembo vpisa v register ter vloge za dopolnitev vpisa v register.

K 16. členu (prehodna določba)

Ta člen določa postopek notifikacije vesoljskih dejavnosti, ki so začete pred uveljavitvijo zakona z namenom, da se ta dejavnost registrira in izvede ustrezeni nadzor nad njenim izvajanjem.

K 17. členu (začetek veljavnosti)

Določa se splošni vacatio legis in sicer se predlaga, da začne zakon veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.